

Lisa 16
Kinnitatud Saku Muusikakooli direktori
20.06.2018 käskkirjaga nr 5-ü

Saku Muusikakooli vaskpuhkpillide põhiõppe õppekava, 7 õppeaastat, kokku 1120 tundi, koosneb vaskpuhkpillide põhiõppe ainekavast, solfedžo põhiõppe ainekavast ja muusikaloo põhiõppe ainekavast vastavalt õppeaastale: I - 140, II – 140, III – 140, IV – 175, V – 175, VI – 175 ja VII – 175 tundi

1. Ainete loend

- 1.1 I-VII klassis toimub 2 vaskpuhkpillide ja 2 solfedžo tundi nädalas.
- 1.2 IV-VII klassis toimub 1 muusikaloo tund nädalas.

2. Õppekava eesmärk

- 2.1 Õppekava eesmärk – õnnelik ja enesekindel inimene, kes:
 - 2.1.1 on sihipäraselt arendatud pillivaldamise oskuste ja loomevõimega;
 - 2.1.2 omab muusikaliseks kutseõppeks vajalikku kvaliteetset algharidust;
 - 2.1.3 on süvamuusikat mõistev ja hindav;
 - 2.1.4 orienteerub erinevates muusikastiilides ning armastab muusikat ja musitseerimist;
 - 2.1.5 osaleb Saku valla kultuurielu edendamisel.

3. Vaskpuhkpillide põhiõppe ainekava

Põhitegevused:

- 1) õige kehahoid ja käte asetus;
- 2) sõrmede ja keele koostöö;
- 3) kiire ja sügav hingamine;
- 4) pingevaba tooni tekitamine;
- 5) õhu toe kasutamine;
- 6) pilli häälestamine;
- 7) puhtalt intoneerimine, vajadusel selle parandamine pillimängu ajal;
- 8) fraseerimine ja vabalt musitseerimine;
- 9) lihtsamate strihhide kasutamine;
- 10) enese kuulamine pillimängu ajal.

Õpilane esineb alates I klassi II poolaastast kooli kontsertidel, mängides 2 erineva karakteriga pala. Tehnilisel arvestusel, mis toimub 2 korda aastas mängib õpilane sel poolaastal õpitud heliredelitest ühe duur- ja ühe mollheliredeli. Esinemised on hindelised ja hinne märgitakse tunnistusele. Edasi on kohustuslik esineda 2 korda aastas.

Õppetöö plaani koostamisel lähtub õpetaja programminõuetest, kuid võib sellesse teha aastate lõikes ka suuremaid või väiksemaid korrekture. Tähtis on õppetulemus. Kuidas seda saavutada, oleneb õpetaja pedagoogilisest oskusest ja taktitundest, lähtudes õpilase individuaalsetest omadustest.

3.1 I klass, vaskpuhkpillid, noorem aste (I-IV klass)

Õppe sisu:

Põhinõue – õige mänguvõtte on trompetimängu alus. Kogu tähelepanu tuleb keskendada õigete mänguvõtete omandamisele, õpetades õpilast õigesti sisse hingama ja puhuma, pilli hoidma ja tooni tekitama.

Heliredelid C-, G-, F-duur, a-moll.

Tasemenäited:

- a) A. Ots – „Trompetimängu õpetus algajaile“, Tallinn 1985, I-VI tund;
- b) A. Ots – „Trompetikool I“, Tallinn 1996;
- c) Varasdy, Nagyvn, Sztan – „Trompetikool I“, Budapest 1985, palad ja harjutused 1-100;
- d) L. Tšumov – „Trompetisti esimesed sammud“ Moskva, 1990.
- e) Vaigl. M., Krzhma. J. – „Trompetikool“, Praha 1967 I osa, palad ja harjutused 1-50;
- f) W. A. Mozart – „Allegretto“;
- g) D. Kabalevski – „Väike polka“;
- h) L. Gazizov – „Lõbus jalakäija“;
- i) M. Brodzky – „Mai laul“, „Prantsuse laul“;
- j) rahva- ja lastelaulud sobivas ulatuses ja helistikes.

3.2 II klass, vaskpuhkpillid

Õppe sisu:

Kogu tähelepanu tuleb jätkuvalt keskendada õigete mänguvõtete kindlale omandamisele. Jälgige pilli õiget hoidu, õiget hingamist ja puhumist, tegelege legato harjutustega, lahtimängimise ja keele (mitte staccato) harjutustega.

Heliredelid D-, A-, B-duur, h-moll. Soovitav vabalt mängida ulatuses C2.

Tasemenäited lisaks eelnenud kogumikele:

- a) A. Ots – „Vana inglise laul“, „Vana iiri laul“, „Vana inglise rahvalaul“;
- b) J. Pierpont – „Aisakell“;
- c) R. B. Buckley – „Laul“;
- d) S. Foster – „Vana koer“;
- e) J. Krieger – „Menuett“;
- f) J. B. Lully – „Laul“;
- g) L. van Beethoven – „Võlulill“;
- h) V. Kalinnikov – „Kurg“;
- i) S. Bolotin – „Teele“;
- j) I. Bogar – „2 ungari tantsu“;
- k) Tšehhi rahvalaul – „Anneke“;
- l) P. Tšaikovski „Vana prantsuse lauluke“, „Vene laul“;
- m) „Vanad tantsud ja meloodiad“ – J. Kalinowski kogumik nr 1-5, 7;
- n) J. Brahms – „Hällilaul“ (Do);

3.3 III klass, vaskpuhkpillid

Õppe sisu:

Jälgige, et ulatuse suurenedes ei ilmneks segavaid pingeid ja kramplikkust, et mängides säiliks mugavuse ja füüsilise vabaduse tunne. Igapäevaste harjutustega arendage puhumise ja legato tehnikat, keeletehnikat, algteadmisi staccatost. Tegelege punkteeritud rütmide ja kuueteistkümnendikkudega.

Heliredelid 2 võtmemärgiga. Vabalt mängitav ulatus E2.

Tasemenäited lisaks eelnenud kogumikele:

- a) S. Hering – „50 lihtsat etüüdi“;
- b) T. Susato – „Rondo ja Saltarello“;
- c) D. L. Milan – „Kaks tantsu“;
- d) L. van Beethoven – „Teekonnalaul“;

- e) W. A. Mozart – „Valss“;
- f) V. Pikul – „Malehobuste marss“;
- g) R. Evans – „Hõbedased kellad“;
- h) traditsionaalid, spirituaalid;
- i) S. Foster – „Laul“;
- j) H. Mancini – „Kuu jõgi“;
- k) A. Hatšaturjan – „Andantino“
- l) H. Purcell – „Trompeti hää“;
- m) L. van Beethoven – „Kooporav“;
- n) Itaalia laul – „Santa Lucia“;
- o) A. Vaigl, J. Krzhma – „Marss“;
- p) E. Mägi – „Sarvelugu“.

3.4 IV klass, vaskpuhkpillid

Õppe sisu:

Õige mänguvõtte peaks põhiliselt olema omandatud. Tuleb jälgida, et õpilane ei mängiks repertuaari, kus esineb kõrgemaid noote või tehnilisi liike, mida ta pole veel harjutuste tasandil omandanud. Ainult sel viisil saab säilitada õige mänguvõtte. Tähtis on, et omandatud ulatus oleks täiuslikult kasutatud. Kasutage erinevaid strikke: détaché, legato, staccato, tenuto. Tegelege triooli, süngoobi, 6/8 ja 9/8 taktimõõduga.

Heliredelid 3 võtmemärgiga. Vabalt mängitav ulatus kuni F2.

Tasemenäited lisaks eelnenud kogumikele:

- a) V. Stšolokov – „Muinasjutt“, „Nali“, „Ballaad“, „Lastekontsert“;
- b) R. Schumann – „Julge ratsanik“;
- c) J. Herman – „Hallo, Dolly“;
- d) S. Joplin – „Vahtralehe raag“;
- e) P. Tšaikovski – „Itaalia lauluke“;
- f) M. Blanter – „Hällilaul“;
- g) W. A. Mozart – „Kevadigatsus“, „Hällilaul“;
- h) H. J. Krumpfer – „Variatsioonid Ph. E. Bachi teemal“;
- i) G. Verdi – „Marss“ ooperist „Aida“;
- j) G. Rossini – „Marss ooperist „Wilhelm Tell“;
- k) W. A. Mozart – „Menuett ooperist „Don Juan“;
- l) tšehhi rahvaviis „Karjus“;
- m) V. Kossenko – „Skertsino“;
- o) H. Purcell – „Trompeti hää ja aaria“;
- p) G. Fr. Händel – „Menuett“;
- r) F. Couperin – „Bourrée“;
- s) D. Kabalevski – „Vana tants“.

Heliredelite arvestus: kolme märgini heliredelid, kolmkõlad + pöörded, D7, kromaatileine heliredel. 1 kolmest etüüdist noodist komisjoni valikul.

Üleminekuksam, kus õpilane mängib 2-3 erineva iseloomuga pala peast, millest 1 võib olla varem õpitu.

3.5 V klass, vaskpuhkpillid, vanem aste (V-VII klass)

Õppe sisu:

Õpilase arenguks mitmekülgsete võimaluste tagamine, mängimine erinevates ansamblites ja orkestrites ning edasiõppeks valmistumine.

Põhinõuded: süvenenud ja väljendusrikas musitseerimine, tehniline vabadus, puhas intonatsioon, teoste sisu lahtimõtestamine, vormi analüüs.

Õpilase arengu tagab järjekindel tegelemine igapäevaste harjutustega, et täiustada tehnilisi oskusi. Tuleb tagada, et õpilase mängus säiliks vabaduse ja mugavuse tunne. Heliredelid kuni nelja võtmemärgiga, D7, >VII7, kromaatileine heliredel. Vabalt mängitav ulatus kuni G2.

Tasemenäited lisaks eelnenud kogumikele:

- a) W. A. Mozart – „Sonatiin“ (F);
- b) D. Šostakovitš – „Hällilaul“;
- c) B. Pergolesi – „Sitsiliana“
- d) C. Gounod – „Marss“ ooperist „Faust“, „Serenaad“;
- e) F. Schubert – „Barkarool“, „Serenaad“;
- f) F. Liszt – „Armumelmad“;
- g) A. R. Ranger – „Karneval Veneetsias“;
- h) C. M. von Weber – „Kutse tantsule“;
- i) D. Scarlatti – „Sitsiliana“;
- j) P. Tšaikovski – „Napoli tants“ balletist „Luikede järv“;
- k) A. Vaigl, J. Krema – „Väike sonatiin“;
- l) D. Kabalevski – „Klounid“, „Skertso“, „Sonatiin“;
- m) J. S. Bach – „Gavott“;
- n) M. Reger – „Õhtulaul“;
- o) S. Scott – „Ballaad“;
- p) O. Respighi – „Lumesadu“;
- r) L. van Beethoven – „Sonatiin“.

3.6 VI klass, vaskpuhkpillid

Õppe sisu:

Jätkub töö igapäevaste harjutustega, et täiustada tooni ja mängutehnikat.

Heliredelid viie võtmemärgiga, D7, >VII7, kromaatile heliredel.

Tasemenäited:

- a) A. Ots – „Metoodilised nõuanded ja igapäevased harjutused trompetimängijale“;
- b) G. Fr. Händel – „Sonaat in F“ op. 1 nr 11;
- c) A. Corelli – „Sonaat in F“;
- d) J. Kunhau – „La Gioia degl' Israeliti“;
- e) G. B. Martini – „Gavott“;
- f) G. B. Bononcini – „Rondo“;
- g) F. Schubert – „Ave Maria“;
- h) B. Asafjev – „Skertso sonaadist trompetile“;
- i) I. Bobrovski – „Skertsiino“;
- j) S. Bolotin – „Tarantella“;
- k) A. Spendiarov – „Romans“;
- l) F. Poulenc – „Pastoraal“.

3.7 VII klass, vaskpuhkpillid

Õppe sisu:

Eesmärgiks on mängida kogu repertuaari kauni tooniga ja tehniliselt ladusalt.

Heliredelid 6-7 võtmemärgini, D7, >VII7 erinevate tempode ja strihhidega.

Tasemenäited lisaks eelnenud kogumikele:

- a) P. Baldassari – „Sonaat“;
- b) R. Valentino – „Sonaat“;
- c) J. B. Loiellet – „Sonaat“ I, II osa;
- d) G. Ph. Telemann – „Fantaasia“;
- e) O. Ariosti – „Sonaat“;
- f) J. S. Bach, C. F. Gounod – „Ave Maria“;
- g) D. Scarlatti – „Alidori aaria“;
- h) J. Mattheson – „Saraband“;
- i) Ch. Nichelmann – „La Tendre“;
- j) W. A. Mozart – „Sonatiin“;
- k) S. Prokofjev – „Tarantella“;

l) L. Tšumov – „Žonglöö“;

m) L. Anderson – „Trompetisti hällilaul“.

Heliredelite arvestus: üks etüüd komisjoni valikul kolmest ettevalmistatud etüüdist, 1 duur ja 1 moll kõigist õpitud heliredelitest.

Lõpueksam: õpilane mängib ühe suurvormi (vähemalt 2 osa) peast, 2 erineva iseloomuga pala peast, millest 1 võib olla varem õpitud. Üks pala võib olla asendatud ansamblipalaga, mille võib esitada noodist.

5. Muusikaloo põhiõppe ainekava

Muusikaloo põhiõppe ainekava eesmärk on õpilastes tekitatud muusika kuulamise vajadus, oskus seda hinnata, kujundatud muusikatunnetuse võime, orienteerumisvõime erinevates muusikastiilides ja ajastutes, kvaliteetselt edasiantud baasteadmised.

5.1 IV klass, muusikalugu (noorem aste)

Õppe sisu:

1) Heli omadused, heli teekond tekkimisest kuulajani, akustika põhitõed.

2) Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, meetrum, helilaad, tempo, dünaamika, register, tämber, harmoonia (homofoonia- polüfoonia), faktuur.

Muusika näiteid esitatakse klaveril, võimalusel kasutatakse õpilaste repertuaari.

3) Vokaalmuusika hääleliigid, ansamblid, koorid.

4) Eesti rahvalaul ja selle liigid.

5) Eesti rahvapillid ja pillilood.

6) Eesti rahvatantsud.

7) Partituur: sümfooniaorkestri pillid partituuri järjekorras, pillirühmadest moodustuvad ansamblid, orkestri paigutus.

Muusikanäidetena kasutatakse Viljaandi Muusikakoolis valmistatud CD-d, S. Prokofjevi muusikalist muinasjuttu „Petja ja hunt“ ja klaverijuttu „Neli heldet haldjat“.

8) Helitööde ülesehitus: motiiv, fraas, lause, periood.

9) Põhiskeemid vormidest: 2- ja 3- osaline liitvorm, 3- osaline liitvorm, variatsioonivorm, rondovorm.

Näited Anu Kõlari raamatust „Muusikalugu“.

10) Tantsud: ajaloolised tantsud (menuett, gavott, polonees, masurka, krakovjakk, polka, booloro, tšaardaš, valss, tango).

11) Lavamuusika (ballett, ooper, rock-ooper, operett, muusikal).

Muusika näidetena kasutatakse Viljandi Muusikakoolis valmistatud CD-d.

4. Solfedžo põhiõppe ainekava

Solfedžo põhiõppe ainekava eesmärk on õpilastes arendatud sisemine kuulmine, intonatsiooni täpsus, lauluoskus, muusikaline kirjaoskus, analüüsivõime.

Aine õpetamise käigus arendatakse järgmisi oskusi:

1) Laulmine

Laulmiseks vajalikud algteadmised: hingamine, fraseerimine, intonatsiooni puhtus, väljendusrikkus.

Astmetaju arendamine. Astmete tabamine astmetabelil: noodinimedega, vabalt valitud silbil, astmenumbritega ja/või astmenimedega. Laulmine noodijoonestikult rändnoodi järgi.

Heliredeli laulmine: tervikuna, tetrakordide kaupa, erinevates taktimõõttudes, rütmiseeritult, kaanonina.

Solfedžeerimine. Harjutuste laulmine sõnadega ja/või noodinimedega. Õpitud harjutuse transponeerimine. Õpitud harjutuse laulmine peast. Tundmatu harjutuse laulmine. Taktiviipamise skeemid.

Mitmehäälsuse arendamine. Heliredelid intervallides (terts, sekst jne.). Intervallide laulmine kahehäälselt. Akordide laulmine 3-4 häälselt. Järgnevuste laulmine. Mitmehäälsed harjutused (sh. kaanonid). Saatega laul.

2) Rüttn

Rütmis liikumine. Rütmsilpide omandamine. Rütmiharjutused ühele ja kahele käele. Rütmi koputamine koos taktiviipamisega. Ostinato rütmid laulusaatega. Saaterütm laulule. Rütmi kaanon. Lihtsamad rütmipartituurid.

3) Analüüs

Rütmianalüüs. Meloodiaanalüüs. Vormianalüüs. Laadi ja/või helistiku analüüs. Intervallide analüüs. Akordide analüüs. Dünaamika analüüs.

4) Diktaat

Meloodiline diktaat. Rütmidiktaat. Mäludiktaat. Lünkdiktaat. Kiirusdiktaat astmete tabamiseks.

Kahehäälsed diktaadid.

5) Improvisatsioon

Meloodia improvisatsioon: antud tekstile, läbivõetud teemale (astmed, helistik, akord jne.), antud rütmile.

Rütmi improvisatsioon: õpitud taktimõõdus, teatud rütmigruppidega, õpitud meloodia saateks. Lihtsamad rütmipartituurid.

Saate improvisatsioon: bass antud meloodiale, teine hääle antud meloodiale, põhikolmkõlade bassi saade.

6) Itaaliakeelsed oskussõnad

Tempode nimetused. Tempomuutused. Dünaamika. Iseloomu väljendavad sõnad.

NOOREM ASTE I (soovitavalt klassid I – II)

Õppe-eesmärgid

Õppe põhieesmärgiks on muusikataju arendamine, mis hõlmab:

- astmetaju arendamist laulmise kaudu;
- rütmitaju arendamist rütmiharjutuste ja -mängude kaudu
- hääle ja lauluoskuse arendamist;
- muusikalise kuulmise ja tonaalsuse tunnetuse arendamist;
- muusikateooria algtõdede omandamist (noodikirja algteadmised, ilma võtmemärkideta ja väheste võtmemärkidega helistikud, taktimõõdud jms);
- lihtsa muusikalise teksti üleskirjutamist.

Õppesisu

TEOORIA

Noodikirja algteadmised:

- noodijoonestik ja abijooned, nootide asukohad noodijoonestikul ja abijoonetil, noodivarte õigekiri;
- viiuli- ja bassivõti, nootide tähtnimed.

Meetrum, rütm, tempo, muusikaline vorm:

- takt ja taktijoon, rõhulised ja rõhutud taktiosad, taktidesse jaotamine, lõpujoon, eeltakt, kordusmärgid;
- taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4 (= C), taktiviipamise skeemid;
- noodivältused ja pausid (vältused täisnoodist ja täispausist kuni kuuteistkümnendiknoodini ja -pausini), punkt noodi järel, pidekaar;
- rütmifiguurid („ti-ti”, „tiri-tiri”, „ti-tiri”, „tiri-ti”, „tai-ri”, „ta-i-ti”);
- tempotähised (adagio, largo, andante, moderato, allegro, presto);

- dünaamikatähised (p, mp, mf, f, crescendo, diminuendo)
- fermaat;
- muusikalise vormi taju arendamine laulmise ja muusika kuulamise kaudu (näiteks küsimusvastus, salm-refraan).

Duur ja moll ehk mažoor ja minoor:

- heliredel ja selle ehitus, täistoon ja pooltoon, püsivad ja ebapüsivad astmed, juhtheli;
- duur- ja mollkolmkõla (mažoor- ja minoorkolmkõla), kolmkõlade tähistused väljaspool helistikku: „M“ - duurkolmkõla ja „m“ - mollkolmkõla;
- kuni kahe võtmemärgiga helistikud, paralleelhelistikud, molli loomulik ja harmooniline kuju, meloodiline moll tutvustavalt;
- • transponeerimine suuliselt ja kirjalikult (aste üles ja alla), kordamise, varieerimise ja sekventsia mõisted.

Intervallid:

- priim, sekund, tert, kvart, kvint, oktav.

LAULMINE

Lauldakse igas tunnis. Laulmise juures pööratakse tähelepanu õigele hingamisele, fraseerimisele ja dünaamikale.

- helistike laulmine;
- intervallide ja kolmkõlade laulmine helistikus;
- kaanonite laulmine;
- astmenumbritega laulmine;
- noodist laulmine (sh lastelaulud);
- lühikesed suulised diktaadid.

RÜTMIMÄNGUD

- meetrumitaju arendamine erinevate rütmimängude ja harjutuste abil.

MUUSIKA NOTEERIMINE

Diktaadid:

- kuni 4-taktiline diktaat (võimalusel mängituna eri pillidega);
- lünkdiktaat;
- mäludiktaat;
- meetrumivaba astmediktaat;
- diktaat astmenumbritega;
- rütmidiktaat.

NOOREM ASTE II (soovitavalt klassid III – IV)

Õppe-eesmärgid

Õppe põhieesmärgiks on muusikataju arendamine, mis hõlmab:

- astmetaju arendamist laulmise ja muusikalise kuulmise kaudu;
- hääle ja lauluoskuse arendamist;
- muusikalise kuulmise arendamist;
- muusikateooria algtõdede täiendavat omandamist;
- muusika noteerimise oskust;
- meloodiale saatebassi leidmist (edasijõudnutel ka akordide leidmist).

Õppesisu

TEOORIA

Rütm ja taktimõõt:

- taktimõõt 3/8 (edasijõudnutel ka 6/8);
- täiendavad rütmigrupid kuueteistkümnendik-nootide- ja -pausidega;
- edasijõudnutel soovituslikult: triool ja sünkoop;
- ühe- ja kahepartiiga (ühe- ja kaherealised) rütmiharjutused.

Helistikud ja akordid, tähtharmonia:

- kolme ja nelja märgiga helistikud (duur ning loomulik ja harmooniline moll, meloodiline moll tutvustavalt);
- põhikolmkõlad astmetähistusega I, IV ja V. Tutvustavalt funktsioonide nimetused;
- I kolmkõla pöörded tähistusega I6 ja I64;
- dominantseptakord astmetähistusega (V7) ja koos lahendusega duuris ja harmoonilises mollis;
- tähtharmonia akordimärkide tutvustamine õpitud akordide ja helistike piires (duur- ja mollkolmkõla, V7);
- tutvustavalt kõrvalastmete kolmkõlad;
- lihtsatele lauludele põhikolmkõladel põhineva saate leidmine (bassi või akordi lisamine).

Intervallid:

- kõik lihtintervallid;
- intervallide suurus toonides, harmooniliste ja meloodiliste intervallide äratundmine kuulmise põhjal, nende laulmine ja määramine helistikus.

LAULMINE

Lauldakse igas tunnis. Laulmise juures pööratakse tähelepanu õigele hingamisele ja fraseerimisele ning dünaamikale.

- I kolmkõla pöörete ja põhikolmkõlade laulmine duuris ning harmoonilises mollis;
- helistike laulmine;
- intervallide ja akordide laulmine õpitud helistikes;
- kaanonite laulmine;
- astmenumbritega laulmine;
- noodist laulmine (sh kahehäälsed harjutused ja lastelaulud).

MUUSIKA NOTEERIMINE

Diktaadid:

- lühike kirjalik diktaat (võimalusel mängitud erinevate pillidega);
- lünkdiktaat;
- mäludiktaat;
- meetrumivaba astmediktaat;
- diktaat astmenumbritega;
- rütmidikaat (kirjutatakse üles meloodia rütm või koputatud rütm).

LOOMING JA IMPROVISATSIOON

- omaloodud meloodia- või rütmiharjutused;

- omaloodud rütmiostinatod ja põhikolmkõlade saated antud meloodiale;
- õpetaja abiga tehtavad kerged seaded.

Võimalusel kasutada tunnis aeg-ajalt põhipille intervallide ja laadide (duur ning loomulik ja harmooniline moll) määramiseks, lihtsama meloodia järelemängimiseks jms.

TASEMETÖÖ NÕUDED

Üldiselt tasemetööst

Tasemetöös kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll, kasutatavad taktimõõdud 2/4 ja 3/4 (v.a koputades esitatava rütmiharjutuse puhul, kus võib esineda ka 3/8).

Kirjalik osa

MUUSIKA NOTEERIMINE

- 1) Astmediktaat 8 nooti. Esitatakse meetrumivabalt, mängitakse 2-3 korda. Õpilane kirjutab noodid üles vahetult mängimise ajal.
- 2) Diktaat 4 takti, ilma eeltaktita. Mängitakse 7 korda, millele võib vajadusel lisanduda 1-2 korda. Kirjutamise aeg kuni 15 minutit. Võimalusel vältida diktaadi esitamist klaveril.
- 3) Rütmidiktaat 4 takti. Meloodia rütmi või koputatud rütmi üleskirjutamine. Mängitakse kuni 6 korda. Kirjutamise aeg kuni 10 minutit.

KUULAMINE

- 4) Intervallide ja akordide kuulamine. Mängitakse 8 intervalli ja akordi, kõiki kolm korda järjest (esimene kord harmooniliselt, teine kord meloodiliselt, kolmas kord harmooniliselt). Valikus on duur- ja mollkolmkõlad ning dominantseptakord (ilma lahenduseta). Tähistused: „M“ - duurkolmkõla, väike „m“ – mollkolmkõla, „V7“ - dominantseptakord.

TEOORIA

- 5) intervallide määramine etteantud meloodia põhjal.

Suuline osa

Kogu suuline pilet on ühes helistikus, v.a varemõpitud harjutus.

LAULMINE

- 6) heliredeli laulmine;
- 7) samas helistikus kolmkõla pöörete või põhikolmkõlade ja dominantseptakordi laulmine koos lahendusega;
- 8) võõra harjutuse laulmine;
- 9) varemõpitud harjutuse laulmine.

RÜTMI KOPUTAMINE

- 10) rütmiharjutuse koputamine (kuni 8 takti, fikseeritud löökpillipartiina, kasutatakse taktimõõte 2/4, 3/4 ja 3/8).

VANEM ASTE (soovitavalt klassid V - VII)

Õppe- eesmärgid

Õppe põhieesmärgiks on muusikataju arendamine, mis hõlmab:

- astmetaju arendamist laulmise ja harmoonilise kuulmise kaudu;
- hääle ja lauluoskuse arendamist;
- muusikateooria omandamist;
- muusika noteerimisoskuse arendamist.

Õppesisu

TEOORIA

Rütm ja taktimõõdud:

- 6/8 taktimõõt, tutvustavalt ka taktimõõdud 2/2, 3/2 ja 6/4, muusikanäidete põhjal tutvustatakse samuti segataktimõõtu ja vahelduvtaktimõõtu;
- triool, süngoop (sh süngoobid kaheksandikega ja kuueteistkümnendikega), pidekaarega tähistatavad rütmid.

Helistikud ja laadid:

- meloodiline moll;
- kuni viie märgiga helistikud, tutvustavalt helistikud kuni seitsme märgini, kvindiring;
- edasijõudnutele tutvustavalt pentatoonika ja diatoonilised laadid;
- tutvustavalt diatoonilised ja kromaatilised läbiminevad helid ja abihelid. Intervallid:
- kõikide lihtintervallide kordamine, intervallide ehitamine helistikuväliselt üles ja alla.

Akordid:

- akordide tähistused nii rooma numbrite (astmetähistega) kui tähtharmonia akordimärkidega;
- põhikolmkõlade pöörded, pöörete tähistamine tähtharmonia akordimärkidega;
- kõrvalastmete kolmkõlad, nende tähistamine tähtharmonia akordimärkidega;
- diatoonilised septakordid, nende tähistamine tähtharmonia akordimärkidega;

Soovitavad tähised:

- C-noodist ehitatud suur mažoorne septakord CM7 või CMaj7
- D-noodist ehitatud väike minoorne septakord Dm7
- G-noodist ehitatud väike mažoorne septakord G7
- H-noodist ehitatud vähendatud septakord Bo7
- H-noodist ehitatud poolvähendatud septakord Bø7
- V7 pöörded nii duuris kui ka harmoonilises mollis koos lahendustega: I pööre V65 lahendusega I; II pööre V43 lahendusega I, III pööre V2 lahendusega I6;
- edasijõudnutele tutvustavalt v.VII7 lahendusega duuri I ja >VII7 lahendusega molli I;
- kuulmise järgi tuttavale meloodiale akordisaate või saatebassi leidmine, võimalusel kasutada tunnis teooria praktiseerimiseks aeg-ajalt põhipille.

LAULMINE

- intervallide laulmine nii helistikus kui antud noodist üles ja alla;
- heliredelite laulmine (loomulik duur, loomulik, harmooniline ja meloodiline moll);
- akordide laulmine (põhikolmkõlad pööretega, V7 pööretega);
- harmooniliste järgnevuste laulmine;
- harjutuste laulmine, kaanonid, noodist laulmine, mitmehäälsus.

MUUSIKA NOTEERIMINE

Diktaadid klaveril ning võimalusel erinevate pillidega:

- lünkdiktaat, mäludiktaat;
- saatega meloodia kuulamine, märgitakse üles ainult meloodia;
- edasijõudnutel üksikute altereeritud helidega diktaat.

Järgnevus:

- neljahäälsed harmoonilised järgnevused (4-8 takti) tähistatuna nii rooma numbrite kui akordimärkidega;
- bassi märkimiseks araabia numbreid või noteerida see bassivõtmes;
- edasijõudnutega harjutada figureeritud järgnevust;
- soovitus kasutada õppematerjalina tuntud muusikateoseid, k.a rütmimuusika lugusid.

VANEMA ASTME EKSA MINÕUDED

Üldiselt eksamist

Diktaadid ja suulised ülesanded on kuni nelja märgiga helistikes, akordide ehitamine kuni viie märgiga helistikes. Kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll, suulises osas ka meloodiline moll. Kasutatavad taktimõõdud on 3/4, 4/4 ja 6/8 (välja arvatud ühehääelse rütmiharjutuse koputamine, punkt 10).

Kirjalik osa

MUUSIKA NOTEERIMINE

Diktaat

1) Diktaat 4 takti, taktimõõdus 6/8 või diktaat 4 takti, taktimõõdus 3/4 või 4/4. Kirjutamise aeg maksimaalselt 15 minutit. Mängitakse kuni 7 korda.

Järgnevus.

Tähistada nii rooma numbrite kui tähtharmonia sümbolitega. Bass on tähistatud noteerituna bassivõtmes.

2) Järgnevus kitsas seades kuni 5 takti. Akordide valik: põhikolmkõlad pööretega, dominantseptakord põhikujus, vähendatud septakord mollis, II septakord duuris.

INTERVALLIDE JA AKORDIDE KUULAMINE

3) Viie põhiseptakordi kuulamine. Mängitakse harmooniliselt 6 akordi, igat kolm korda.

- Väike mažoorne septakord (7)
- Suur mažoorne septakord (Maj7/M7)
- Väike minoorne septakord (m7)
- Vähendatud septakord (o7)
- Poolvähendatud septakord (ø7)

4) Intervallide ning kolmkõla ja selle pöörete kuulamine. Mängitakse harmooniliselt 6 intervalli või akordi, kõiki kolm korda.

Akordide määramine ja ehitamine

5) Määrata ja ehitada neli akordi: kaks akordi tähtharmonia märgistuse põhjal ja kahele akordile leida tähtharmonia märgistus. Näide: Leia akordimärk (akordid 1 ja 2), ehitada akord tähtharmonia järgi (3 ja 4).

Suuline osa

- 1) Heliredeli laulmine (loomulik duur, harmooniline või meloodiline moll), lisaks valik akordidest: põhikolmkõlad pööretega ja V7 pööretega antud helistikus.
- 2) Intervallide laulmine – laulda kaks lihtintervalli antud noodist üles ja alla.
- 3) Ühehäälse rütmiharjutuse koputamine (kuni 8 takti). Kasutatavad taktimõõdud 3/4, 4/4, 3/8, 6/8. 4) Tundmatu harjutuse laulmine.

5.2 V klass, muusikalugu (vanem aste)

Õppe sisu:

- 1) Keskaeg: romaani ja gooti stiil, gregooriuse laul, varajane mitmehäälsus, organum, motett, rüütli laul.
- 2) Renessans: ajastu üldiseloostus, võrdlus keskajaga, uued laululiigid – ballata, madrigal, Palestrina, Orlandus Lassus, ajastu pillid.
- 3) Barokk: ajastu üldiseloostus, võrdlus renessansiga, A. Vivaldi elu ja looming, „Aastaajad” (kordamisena).
J. S. Bach'i elu ja looming: inventsioonid, prelüüdid ja fuugad (HTK), oreliteosed (tokaata ja fuuga d moll).
Concerto grosso mõiste, Brandenburgi kontserdid.
Vokaalmuusika (mõni aaria või kantaadi osa).
- 4) Klassitsism: ajastu üldiseloostus ja võrdlus barokiga, uued žanrid.
J. Haydni elu ja looming.
Sümfoonia mõiste ja ülesehitus.
Sonaat-allegro vorm, instrumentaalkontsert.
Keelpillikvarteti mõiste ja ülesehitus.
W. A. Mozarti elu ja looming: sümfooniad, klaverisonaadid.
Ooperiloomingust katkendid ooperitest „Figaro pulm”, „Don Giovanni” ja „Võluflööt”.
Reekviem.
Ludvig van Beethoveni elu ja looming, helikeele võrdlemine Haydni ja Mozarti loominguga.
Klaverisonaadid.
Sümfooniad.

5.3 VI klass, muusikalugu

Õppe sisu:

- 1) Romantism
F. Schubert: laulud, laulutsükliid, sümfooniad, klaverimuusika, kammermuusika.
F. Chopin: etüüdid, prelüüdid, poloneesid, mazurkad, valsid.
R. Schumann: klaverimuusika - klaveripalade tsükkel „Lastestseenid”.
E. Grieg: klaveripalad ja orkestrimuusika – kontsert klaverile ja orkestrile a-moll, muusika
H. Ibseni draamale „Per Gynt”.
J. Sibelius – sümfooniline muusika.
H. Alfvén – Rootsi rapsodia nr. 1.
- 2) Baltimaade muusika
Läti muusika: piirialade rahvalaulude sarnasus, Cimse seminarist, A. Kalniņi looming.
Leedu muusika: M. Tšiuurlionise sümfoonilised poemid „Mets” ja „Meri”.
- 3) Vene muusika
Rahvalaulust Glinkani – M. Glinka orkestrimuusika, ooperid.
Vene muusikaelu 19. saj. 2. poolel: „Võimas rühm” (A. Borodin, M. Mussorgski, N. Rimski-Korsakov, C. Cui, M. Balakirev).

P. Tšaikovski: klaveripalade tsükkel „Aastaajad” ,kontsert klaverile ja orkestrile nr. 1, sümfooniline muusika, ooperid, balletid.

S. Prokofjev: ballett „Romeo ja Julia”, sümfooniad.

D. Šostakovits: prelüüdid ja fuugad, sümfooniad, filmimuusika.

5.4 VII klass, muusikalugu

Õppe sisu:

1) Põgus ülevaade 20. sajandi muusika uutest suundadest: impressionism, ekspressionism, neoklassitsism.

2) Eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine 19. sajandil: laulu- ja mänguseltsid, nende osatähtsus koorilaulu arengus, 3 esimest üldlaulupidu, rahvusliku heliloomingu teerajajad (Kunileid, Thomson, Saebelmann, Hermann), esimesed professionaalid (Kappel, Härma, Türipu), esimene sümfooniaorkester (Läte).

3) Eesti muusikaelu 20. sajandil:

R. Tobias, A. Kapp, nende osa sümfoonilise muusika arendamisel.

H. Eller – põhjamaise helikeele taotlused.

E. Tubin – Eesti suurim sümfonist, esimese balleti looja.

M. Saar ja C. Kreek – rahvaviiside arendusvõtted nende lauludes.

V: Tormis- rahvamuusika kasutamine, võrdlus Saare ja Kreegiga.

G. Ernesaks- laulutaat, tema tegevusvaldkonnad, ooperid.

Uute muusikaliste väljendusvahendite kasutuselevõtt: E. Tamberg, A. Pärt

Uus põlvkond, 20. sajandi II poolel sündinud heliloojad: L. Sumera, E. S. Tüür.

Lõpueksam VII klassis, mis koosneb õppeaasta jooksul kuulatud muusikanäidete äratundmisest ning küsimustest eesti muusika kohta.